

Sygn. akt VIII *Pa* 94/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Grażyna Łazowska
Sędziowie:	Grzegorz Tyrka del. Magdalena Kimel (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa Z. G.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o świadczenie rekompensacyjne z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 14 listopada 2018 r. **sygn. akt** VI P 559/18

1) oddała apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 675 zł (sześćset siedemdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel (spr.) (-) sędzia Grażyna Łazowska (-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII Pa 94/19

UZASADNIENIE

Powódka Z. G. domagała się zmiany zaskarżonej decyzji z dnia 27 marca 2018 roku wydanej przez pozwaną Spółkę (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. poprzez przyznanie na jej rzecz świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Wniosła nadto o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powódka podała, że jest wdową po renciście górniczym pobierającym za życia należny mu deputat węglowy. Wskazała, że po śmierci męża uzyskała uprawnienie do renty rodzinnej po mężu oraz korzystała

z uprawnień męża do poboru deputatu węglowego, co miało miejsce do początku 2015 roku kiedy to pozwana poinformowała powódkę o wstrzymaniu realizacji tych uprawnień.

Pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o nieobciążanie pozwanej kosztami procesu w razie uwzględnienia powództwa.

Na uzasadnienie swojego stanowiska podała, że powódka dochodząc rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla powinna udowodnić spełnienie przesłanek o których mowa w art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Natomiast powódka nie wykazała, że zmarły mąż nabył uprawnienia emerytalne, jak również że zarówno zmarły mąż jak i sama powódka składali wnioski i korzystali z prawa do bezpłatnego węgla. Pozwana wskazała, że z uwagi na zamknięty katalog osób uprawnionych do rekompensaty, nie można uznać że powódka należy do ich kręgu.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt VI P 559/18) zasądził od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz powódki Z. G. kwotę 10.000 złotych tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla na podstawie ustawy z 12 października 2017 roku (pkt 1); zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.350,00 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2); nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500,00 złotych tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powódka była zwolniona z mocy ustawy (pkt 3).

Sąd I instancji ustalił, że A. G., zmarły mąż powódki, był zatrudniony w Kopalni (...) w K.. Zgodnie z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 14 stycznia 1981 roku A. G. przyznana została renta inwalidzka od dnia 20 grudnia 1980 roku. Świadczenie to A. G. pobierał do chwili śmierci. W trakcie pobierania renty A. G. otrzymywał deputat węglowy.

Po śmierci męża powódce przyznana została renta rodzinna, która następnie podwyższona została decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 25 września 1986 roku. W trakcie pobierania renty rodzinnej powódka pobierała deputat węglowy.

Zarządy (...) S.A. w K. oraz (...) S.A. – w związku z trudną sytuacją ekonomiczno-finansową obu spółek – począwszy od dnia 1 stycznia 2015 roku dokonały likwidacji prawa emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla.

W dniu 27 marca 2018 roku pozwana wydała decyzję odmowną w sprawie przyznania powódce rekompensaty z ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

W tak ustalonym stanie faktyczny Sąd I instancji uznał, że roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, że prawo do deputatu węglowego dla emerytów i rencistów jest prawem ściśle związanym z faktem wcześniejszego zatrudnienia na rzecz przedsiębiorstwa górniczego w oparciu o stosunek pracy. Gdyby bowiem osoba uprawniona do tego świadczenia nie była wcześniej zatrudniona na podstawie stosunku pracy, to nie mogłaby dochodzić od byłego pracodawcy zaspokojenia roszczenia o wydanie deputatu węglowego (lub jego ekwiwalentu pieniężnego). Sąd Rejonowy wskazał, że przedsiębiorstwa wypłacające w rozumieniu przedmiotowej ustawy nie są organami rentowymi (czy nawet szerzej organami administracji publicznej), a odmowa wydana przez nie w przedmiocie przyznania świadczenia rekompensacyjnego nie ma charakteru decyzji administracyjnej. Przepis art. 476 § 4 k.p.c. wskazuje bowiem, że przez organy rentowe rozumie się tylko: jednostki organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwe do wydawania decyzji w sprawach świadczeń, wojskowe organy emerytalne oraz organy emerytalne resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, a

także inne organy wojskowe i organy resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, a także Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Katalog organów rentowych wskazany w w/w przepisie ma charakter zamknięty.

Odnosząc się do meritum sporu, Sąd Rejonowy wskazał, że w dniu 12 października 2017 roku uchwalona została ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1971), która weszła w życie już w dniu 24 października 2017 roku. Przedmiotem tej regulacji stała się realizacja przez przedsiębiorstwa górnicze świadczeń rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (art. 1 ustawy). Za osoby uprawnione do tego świadczenia ustawa traktuje dwie kategorie osób (art. 2 ust. 1 lit a, b):

1) emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,

2) wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie powyżej wymienionej.

Wysokość rekompensaty wynosi 10.000 zł. Rekompensata jest wypłacana jednorazowo przez właściwe przedsiębiorstwo wypłacające przekazem pocztowym, przelewem na rachunek bankowy albo rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, wskazany we wniosku o wypłatę rekompensaty. W przypadku śmierci osoby uprawnionej, która złożyła wniosek o wypłatę rekompensaty, należną jej rekompensatę wypłaca się w częściach równych wdowom, wdowcom i sierotom mającym ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej. Roszczenie o świadczenie z tytułu wypłaty rekompensaty wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę rekompensaty (art. 4 ustawy). Wniosek o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa wypłacającego w terminie do 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy (art. 5 ust. 1 ustawy).

Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty, jeżeli wniosek złożyła osoba nieuprawniona (art. 5 ust. 9 ustawy), Od odmowy, o której mowa w ust. 9, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy (art. 5 ust. 10 ustawy).

Rekompensaty są finansowane z dotacji celowej przyznawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni (art. 6 ust. 1 ustawy). Za przedsiębiorstwo wypłacające ustawa rozumie:

1) przedsiębiorstwo, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1327 i 1566) – w przypadku osób uprawnionych ze zlikwidowanych przedsiębiorstw górniczych lub przedsiębiorstw górniczych, które zaprzestały wydobywania węgla kamiennego na podstawie koncesji przed dniem wejścia w życie ustawy,

2) przedsiębiorstwo górnicze – w przypadku osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych, które w dniu wejścia w życie ustawy prowadziły wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji.

Jak wynika z cytowanej ustawy osobą uprawnioną do rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla jest emeryt lub rencista, który nie tylko miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, ale również pobierał świadczenie z tego tytułu. Osobie takiej przysługiwało również, na podstawie przepisów wewnętrznie obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, prawo do bezpłatnego węgla, które trwale utracił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Ponadto osobą uprawnioną jest wdowa, wdowiec i sieroty mające ustawowe prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej, tak jak to było określone w zakładowych układach zbiorowych pracy i porozumieniach z nimi związanych.

Mając na uwadze powyższe, wobec wyników postępowania dowodowego i w szczególności wykazania statusu męża powódki jako rencisty górniczego, a następnie przyznanie powódce z tego tytułu renty rodzinnej, Sąd I instancji

uznał, że powódka spełnia przesłanki do przyznania jej przedmiotowego świadczenia rekompensacyjnego. Żądanie przyznania świadczenia – jak w pozwie – wobec charakteru sporu i wartości przedmiotu sporu – przybiera formę roszczenia, zaś jego uwzględnienie – orzeczenia o zasądzeniu świadczenia w kwocie 10.000 zł, zgodnie z ustawą.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Rejonowy orzekł w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 kpc, w zw. § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804 z późn. zm.).

O kosztach sądowych Sąd Rejonowy w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 roku, poz. 300), nakazując pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500 zł (10 000 zł x 5%) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się strona pozwana. Wniosła apelację, w której wydanemu przez Sąd I instancji orzeczeniu zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 K.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej, zamiast swobodnej oceny dowodów, a w szczególności polegającej na przyjęciu, że powódka udowodniła, iż zmarły mąż powódki jako emeryt lub rencista posiadał prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy i że pobierał to świadczenie, pomimo, iż okoliczność ta nie wynikała z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie,

2) naruszenie prawa materialnego, a to art. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, poprzez uznanie powoda za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu w sytuacji, w której powódka nie udowodniła, że zmarły mąż powódki posiadał jako emeryt lub rencista prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy, a więc powódka nie wykazała, że jest osobą uprawnioną w rozumieniu powołanego przepisu.

Wskazując na powyższe zarzuty, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości zakresie poprzez oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania. Ewentualnie, domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację, strona powodowa wniosła o jej oddalenie i podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać, że postępowanie apelacyjne jest merytorycznym sądzeniem sprawy, a więc wyrok Sądu II instancji musi opierać się na jego własnych i samoistnych ustaleniach – zarówno faktycznych, jak i prawnych, choćby przez odpowiednie jasne stwierdzenie, że Sąd II instancji przyjmuje ustalenia Sądu I instancji za własne.

Przyjmując ustalenia Sądu I instancji za własne i dzieląc jego rozważania prawne należało uznać apelację strony pozwanej za bezzasadną. Sąd I instancji w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach, wbrew zarzutom apelacji nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wynikające z przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

W tym miejscu dla przypomnienia należy wskazać, że zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.2017.1971), osobą uprawnioną do rekompensaty jest:

a) emeryt i rencista mający ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierający to świadczenie, uprawniony w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,

b) wdowa, wdowiec i sierota mający ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a.

Sąd II instancji uzupełnił postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z akt rentowych A. G. oraz powódki, na okoliczność jej uprawnień do świadczenia rekompensacyjnego.

Z dowodów tych wynika, że zmarły mąż powódki był pracownikiem KWK (...) w pełnym wymiarze czasu pracy od 3 czerwca 1967 r. do 19 grudnia 1980 r. Następnie pobierał rentę inwalidzką od 28 grudnia 1980 r. Był również uprawniony do deputatu węglowego. Zmarł w dniu 25 kwietnia 1986 r. Natomiast powódka pobierała rentę rodzinną po zmarłym mężu od 25 kwietnia 1986 r. Otrzymywała również po zmarłym mężu deputat węglowy.

Z materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd I instancji oraz uzupełnionego postępowania dowodowego przez Sąd II instancji jednoznacznie wynika, że powódka jest osobą uprawnioną do rekompensaty z tytułu prawa do bezpłatnego węgla albowiem jest wdową mającą ustalone prawo do renty rodzinnej po renciście górniczym pobierającym rentę inwalidzką uprawnionym w trakcie jej pobierania do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego.

W związku z powyższym, wbrew twierdzeniom strony apelującej, powódka posiada prawo do rekompensaty zgodnie z art. 2 pkt 1 ww. ustawy. Sąd Rejonowy wydał trafne rozstrzygnięcie i nie naruszył norm prawnych zawartych w art. 2 pkt 1 ustawy, albowiem powódka wykazała, że spełnia wszystkie przesłanki do przyznania jej prawa do spornego świadczenia.

Na mocy art. 385 k.p.c. apelację strony pozwanej należało oddalić jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 2, §10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.)

(-) sędzia del. Magdalena Kimel (spr.) (-) sędzia Grażyna Łazowska (-) sędzia Grzegorz Tyrka